

**AIŠKINAMASIS AKADEMINIO
SAŽININGUMO TERMINŲ
ŽODYNAS**

Versta iš anglų kalbos

Tauginienė, L., Gaižauskaitė, I., Glendinning, I., Kravjar, J., Ojsteršek, M., Ribeiro, L., Odiņeca, T., Marino, F., Cosentino, M., Sivasubramaniam, S., Foltýnek, T. *Glossary for Academic Integrity*. ENAI Report 3G [online]: revised version, October 2018. Prieiga per internetą: http://www.academicintegrity.eu/wp/wp-content/uploads/2018/10/Glossary_revised_final.pdf.

Lietuvoje leidinį parengė:
Mykolo Romerio universiteto Akademinės etikos centras

Vertė
Loreta Tauginienė, Mykolo Romerio universitetas
Inga Gaižauskaitė, Mykolo Romerio universitetas

Konsultavo
Vaidas Jurkevičius, Mykolo Romerio universitetas
Raminta Pučėtaitė, Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas
Natalija Valavičienė, Mykolo Romerio universitetas, Nacionalinis egzaminų centras

Kalbos redaktorė
Palmira Zemlevičiūtė, Lietuvių kalbos institutas

Valstybinė lietuvių kalbos komisija neprieštarauja.

Recenzavo
Jolanta Gaivenytė-Butler, Valstybinės lietuvių kalbos komisijos ekspertė

TURINYS

PRATARMĖ	4
ŽODYNO SANDARA.....	5
ŽODYNAS	7
TERMINŲ ANGLŲ KALBA RODYKLĖ.....	29

PRATARMĖ

Projekto „European Network for Academic Integrity“ (ENAI) (sutarties Nr. 016-1-CZ01-KA203-023949), finansuojamo pagal Erasmus+ programą, konsorciumo partneriai parengė leidinį „Glossary for Academic Integrity. ENAI Report 3G [online]: revised version“ (žr. <http://www.academicintegrity.eu/wp/>). Jo kokybei užtikrinti siūlymų teikė Tracey Bretag (Pietų Australijos universiteto Vadybos mokyklos docentė, žurnalo „International Journal for Educational Integrity“ steigėja ir redaktorė bei knygos „Handbook of Academic Integrity“ (2016) redaktorė), Teddi Fishman (JAV Klemsono universiteto Tarptautinio akademinio sąžiningumo centro buvusi ilgametė vadovė) ir Thomas Lancasteris (Staffordshire universiteto (JK) dekanas).

„Aiškinamajame akademinio sąžiningumo terminų žodyne“ (toliau – Žodynas) pateikiamas 212 leidinio „Glossary for Academic Integrity. ENAI Report 3G [online]: revised version“ terminų ir jų apibrėžčių vertimas į lietuvių kalbą, todėl apibrėžtys atspindi iš esmės tarptautinę akademinės etikos praktiką. Šio Žodyno sudarymo būdas ir kita informacija išsamiai aprašyta leidinyje „Glossary for Academic Integrity. ENAI Report 3G [online]: revised version“ (žr. <http://www.academicintegrity.eu/wp/>).

Žodynas yra aktualus ir naudingas įvairioms suinteresuotosioms šalims, pvz., teismų darbuotojams, akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriams, mokslo ir studijų institucijų etikos komitetų nariams, mokslo projektų vadovams, tyrėjams, studentams, verslo sektoriaus atstovams.

Viliamės, kad Žodynas prisidės prie bendros akademinio sąžiningumo sampratos, jo formavimo ir plėtojimo susipažįstant su naujais terminais ir atrandant jau esamus terminus naujame kontekste.

Loreta Tauginienė ir Inga Gaižauskaitė

Daugiau informacijos gali suteikti:

Projekto koordinatorius:

Tomáš Foltýnek
Mendelio universitetas Brno (Čekija)
El. p.: tomas.foltynek@mendelu.cz

Projekto 3-ios produktų grupės vadovė:

Loreta Tauginienė
Mykolo Romerio universitetas (Lietuva)
El. p.: loratauginiene@hotmail.com

ŽODYNO SANDARA

Žodyną sudaro pratarinė, sandaros aprašas, pagrindinė dalis ir terminų anglų kalba rodyklė. Pagrindinėje dalyje pateikiama 222 lietuviški terminai su apibrėžtimis, jų šaltiniais ir angliškais atitikmenimis.

Žodynas yra lentelės pavidalo – kairėje pusėje išdėstyti terminai lietuvių kalbos abėcėlės tvarka, jų sinonimai ir angliški atitikmenys, dešinėje pusėje pateikiamos terminų apibrėžtys ir jų šaltiniai, pvz.:

Asmens sąžiningumas
EN: personal data protection

Asmens etikos ir profesinių principų, standartų ir praktikų laikymasis ir nuosekli vertybių sistema sprendimams priimti ir įveikinti.
Šaltinis: ENAI

Angliško atitikmens kalba nurodoma su kalbos žyma – dviraide žyma kodu (standartas LST ISO 639–1:2003) EN – anglų k., pvz.:

Akademinė etiška
EN: academic ethics

Kai duodami keli anglų kalbos atitikmenys, pirmasis iš jų laikomas pagrindiniu, o kiti – jo sinonimais, pvz.:

Citavimas
EN: citation, attribution

Dauguma terminų pateikiama vienaskaitos, tačiau yra ir keletas daugiskaitos vardininko linksniu pateiktų terminų, pvz.:

autorių teisės, bendrosios žinios, duomenys

Žodyne, be daiktavardžių, dar yra būdvardžių, veiksmažodžių. Prie tokių antraštinių lietuviškų terminų ir jų anglišku atitikmenų rašomi atitinkamos kalbos dalies sutrumpinimai, pvz.:

Akademinis *bdu*.
EN: academic adj.
Cituoti *vksmž*.
EN: reference verb, cite

Pagrindinio termino sinonimai pateikiami atskirais nuorodiniais straipsniais – jie nuoroda žr. nukreipiami į pagrindinį straipsnį. Apibrėžtis duodama tik pagrindinio termino straipsnyje, kuriame sinonimai rašomi po pagrindinio termino kursyvu, pvz.:

Neįvardyta autorystė žr. šešėlinė autorystė
Šešėlinė autorystė
Neįvardyta autorystė

Kai kurių straipsnių terminai lietuvių kalba pažymėti žvaigždute (*), kuri reiškia, kad tuose straipsniuose Žodyno vertėjos nurodo šaltinį, kuriame galima rasti papildomos informacijos apie terminus, pvz.:

Sąžiningumas* Etikos ir profesinių principų, standartų ir praktikų laikymosi būdas ir nuosekli vertybių sistema sprendimams priimti ir įveikinti.

EN: integrity

Šaltinis: ENAI

* Bausch, T., Kleinfeld, A., Steinmann, H. (red.) (2002). *Įmonių etika verslo praktikoje*. Iš vokiečių kalbos vertė Danguolė Satkauskaitė ir Sandra Almantienė. Vilnius: VU KHF; Vasiljeviene, N. (2014). Akademinis integralumas: nuo abstraktaus kalbėjimo apie akademinį sąžiningumą – prie jo vadybos. *Socialinių mokslų studijos*, 6(3): 535–556.

Visi lietuviški Žodyno terminai sukirčiuoti.

Skirtingos terminų reikšmės numeruojamos arabiškais skaitmenimis, pvz.:

Anoniminis kūrinys 1. Kūrinys, kurio autoriaus tapatybės neįmanoma nustatyti. 2. Kūrinys, kurio autoriaus tapatybė tikslingai neatskleidžiama.

Po kiekvieno termino apibrėžties pateikiama nuoroda į jos šaltinį. Kai apibrėžtis suformuluota Žodyno autorių, šaltinio vietoje rašoma santrumpa ENAI, pvz.:

Áutorių teisės Išimtinės autorių teisės kopijuoti, dauginti, spausdinti, skelbti, atlikti, filmuoti ar įrašyti literatūrinę, meninę ar muzikinę medžiagą skaitmenine arba kitokia forma.

Šaltinis: Oxford English Dictionary, prieiga per internetą: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/copyright>

Autonòmija

Laisvė spręsti ir veikti savarankiškai.

Šaltinis: ENAI

Terminų, kurių apibrėžtis anglų kalba yra tiksli citata, lietuviškas tokios apibrėžties atitikmuo Žodyne pateikiamas kabutėse, pvz.:

Apgáulė „Tyčinis klastingas veiksmas, kuris užtikrina nesąžiningai įgytą naudą.“

Žodyno gale pridėta abėcėlinė terminų anglų kalba rodyklė.

ŽODYNAS

A

<p>Abejótina mólkslinė veiklá</p> <p>EN: questionable research practices (QRPs)</p>	<p>Mokslinė veiklá, kuri daugelio laikoma neetiška, tačiau neįvardijama kaip mokslinis pažeidimas.</p> <p>Šaltinis: David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm</p>
<p>Akadėminė ètika</p> <p>EN: academic ethics</p>	<p>Akademinės bendruomenės pripažįstamos moralinės vertybės, kurių yra laikomasi.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Akadėminio sąžiningumo komitetas</p> <p>EN: academic integrity committee</p>	<p>Organizacinis darinys, kuris vertina akademinio sąžiningumo pažeidimų įrodymus ir priima atitinkamus sprendimus.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Akadėminio sąžiningumo kultūrą</p> <p>EN: culture of academic integrity</p>	<p>Asmens, grupės ir (ar) institucijos elgesys, vertybės, įsitikinimai, nuostatos ir savybės, kurios skatina akademinį sąžiningumą ir jo laikymąsi.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Akadėminio sąžiningumo skáitinimo tvarkà</p> <p>EN: policy to enhance academic integrity</p>	<p>Formalių strategijų, taisyklių ir procedūrų parengimo, įgyvendinimo, stebėsenos ir įgalinimo dokumentas, lengvai prieinamas ir suprantamas akademinės bendruomenės nariams.</p> <p>Šaltinis: HEA policy on academic integrity, prieiga per internetą: https://www.heacademy.ac.uk/system/files/supportingacademicintegrity_v2_0.pdf</p>
<p>Akadėminis <i>bdv.</i></p> <p>EN: academic adj.</p>	<p>Apibūdinantis asmenų ar institucijų veiklos pobūdį dėstymo, mokslinių tyrimų ar studijų srityje.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Akadėminis darbúotojas</p> <p>EN: academic noun, academician</p>	<p>Mokslo ir studijų institucijos bendruomenės narys, dirbantis akademinėje administracinėje, mokslinių tyrimų ar dėstymo srityje.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Akadėminis nesąžiningumas</p> <p>EN: academic dishonesty</p>	<p>„Asmenų ar institucijų elgesio, pažeidžiančio etikos standartus, kurių laikosi kiti asmenys ir (ar) institucijos dėstymo, mokslinių tyrimų ar studijų srityje, amoralumas.“ (P. 252).</p> <p>Šaltinis: Jordan, S. R. (2013). Conceptual Clarification and the Task of Improving Research on Academic Ethics. <i>Journal of Academic Ethics</i>, 11: 243–256.</p>
<p>Akadėminis pažeidimas</p> <p>EN: academic misconduct, academic malpractice</p>	<p>Veiksmas ar bandymas jį atlikti, kuris pažeidžia akademinį sąžiningumą ir gali sukelti nesąžiningą akademinį pranašumą ar žalą akademinės bendruomenės ar visuomenės nariui.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Akadėminis sąžiningumas*</p> <p>EN: academic integrity</p>	<p>Etikos ir profesinių principų, standartų ir praktikų laikymasis ir nuosekli vertybių sistema sprendimams priimti ir įveikinti dėstymo, mokslinių tyrimų ir studijų srityje.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>

* Bausch, T., Kleinfeld, A., Steinmann, H. (red.) (2002). Įmonių etika verslo praktikoje. Iš vokiečių kalbos vertė Danguolė Satkauskaitė ir Sandra Almantienė. Vilnius: VU KHF

Akademinis sukčiavimas EN: academic fraud	Sukčiavimas, kuriuo siekiama įgyti nesąžiningą pranašumą pažeidžiant akademines taisykles. Šaltiniai: Eckstein, M. A. (2003) Combating Academic Fraud. Towards a Culture of Integrity. Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning, prieiga per internetą: http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001330/133038e.pdf ; ENAI
Anoniminė autorystė EN: anonymous authorship, anonymised authorship	Neatskleistas kūrinio autorius. Šaltinis: ENAI
Anoniminis kūrinys EN: anonymous work	1. Kūrinys, kurio autoriaus tapatybės neįmanoma nustatyti. 2. Kūrinys, kurio autoriaus tapatybė tikslingai neatskleidžiama. Šaltinis: ENAI
Anoniminis recenzavimas EN: blind peer review	Kūrinio recenzavimas, neatskleidžiant kai kurių ar visų dalyvaujančių šalių tapatybės. Šaltinis: ENAI
Antrinis šaltinis EN: secondary source	Kūrinys, kuriame netiesiogiai pateikiama pirminio šaltinio informacija. Šaltinis: ENAI
Apgaulė EN: fraud	„Tyčinis klastingas veiksmas, kuris užtikrina nesąžiningai įgytą naudą.“ Šaltinis: Online Ethics Center, prieiga per internetą: http://www.onlineethics.org/glossary.aspx?id=2960
Aplaidūmas EN: negligence	Vangumas laikantis civilinės atsakomybės standarto, sukiantis žalą asmeniui ar organizacijai. Šaltinis: adaptuota pagal David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm
Asmeninė naudà EN: personal benefit	Materiali ar nemateriali gerovė, kurią asmuo susikuria. Šaltiniai: Internet Encyclopedia of Philosophy. A Peer-Reviewed Academic Resource, prieiga per internetą: http://www.iep.utm.edu/ethics/#SH3a ; ENAI
Asmeis duomenų apsaugà EN: personal data protection	Asmens duomenų saugumo užtikrinimas, anonimiškumas, privatumas ir konfidencialumas. Šaltinis: ENAI
Asmeis sąžiningumas EN: individual integrity	Asmens etikos ir profesinių principų, standartų ir praktikų laikymasis ir nuosekli vertybių sistema sprendimams priimti ir įveikinti. Šaltinis: ENAI
Atitiktis mokslinių tyrimų etikai patvirtinimas EN: ethical approval, ethics approval, ethical review	Formalus mokslinio tyrimo paraiškos ar plano atitiktis etikos standartams ir tinkamo neišvengiamos rizikos ir potencialių etikos problemų valdymo patikrinimas. Šaltinis: ENAI
Atsakingas mokslinio tyrimo atlikimas EN: responsible conduct of research	Mokslinio tyrimo atlikimas laikantis mokslinio elgesio kodekso nuostatų. Šaltinis: ENAI

<p>Atsakomybė EN: responsibility</p>	<p>Pareiga elgtis sąžiningai. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Atsikartojanti publikacija EN: redundant publication, augmented publication, auto-plagiarism, covert duplication, duplicate publication, duplication, recycle [plagiarism], self-plagiarism, text-recycling</p>	<p>Publikuotas kūrinys (arba pagrindiniai jo skyriai), kuris skelbiamas daugiau negu vieną kartą (ta pačia ar kitomis kalbomis) tinkamai nenurodant kitų autorių šaltinių, savo ankstesnių ta pačia tema publikacijų ar paaiškinimų, taip pat tie patys (arba iš esmės sutampantys) duomenys, kurie pateikiami daugiau negu viename mokslo leidinyje be tinkamų nuorodų į savo ankstesnes ta pačia tema publikacijas, ir paaiškinimų, ypač jei tai daroma siekiant, kad recenzentai ar skaitytojai nesuprastų, kad dauguma arba visi tyrimo rezultatai jau anksčiau buvo paskelbti. Šaltinis: COPE, prieiga per internetą: https://publicationethics.org/category/keywords/redundant-publication</p>
<p>Atskaitomybė EN: accountability</p>	<p>Principas, pagal kurį asmenys ir institucijos yra atsakingi atlikti savo veiksmus tinkamai, ir vadovaudamiesi tuo principu suvokia, kad yra atskaitingi visoms suinteresuotosioms šalims už savo veiksmų pasekmes. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Atšaukimas EN: retraction</p>	<p>Paskelbto kūrinio atsiėmimas ar pašalinimas iš mokslo darbų registru ir duomenų bazių nustačius duomenų ar tyrimo rezultatų nepatikimumą ar mokslinį pažeidimą. Mokslo žurnalai skelbia atšaukimo pranešimus ir pažymi atšauktus straipsnius elektroninėse duomenų bazėse tam, kad įspėtų mokslo bendruomenę apie tokių straipsnių problemas. Šaltinis: adaptuota pagal David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm</p>
<p>Atvirasis recenzavimas EN: open peer review</p>	<p>Kūrinio recenzavimas, kurio metu atskleidžiama visų jame dalyvaujančių šalių tapatybė. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Atviroji prieiga EN: open access (OA)</p>	<p>Neribota (nemokama) interaktyvi prieiga prie recenzuotų ir paskelbtų mokslo darbų arba kitų akademinio ar mokslinio darbo rezultatų. Šaltiniai: Open Access Glossary, University of Oxford, prieiga per internetą: http://openaccess.ox.ac.uk/glossary/; ENAI</p>
<p>Atvirumas EN: honesty</p>	<p>Sisteminio elgesio teisingumas ir skaidrumas. Šaltinis: ENAI * Bausch, T., Kleinfeld, A., Steinmann, H. (red.) (2002). Įmonių etika verslo praktikoje. Iš vokiečių kalbos vertė Danguolė Satkauskaitė ir Sandra Almantienė. Vilnius: VU KHF.</p>
<p>Auditas EN: audit <i>noun</i></p>	<p>Tikslingas nustatytus reikalavimus atitinkantis vertinimas. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Autonominija EN: autonomy</p>	<p>Laisvė spręsti ir veikti savarankiškai. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Autorystė EN: authorship</p>	<p>„Nurodyto kaip visuomenei pristatytą, paskelbtą ar atgamintą kūrinį sukūrusio asmens pavardės ar visuotinai pripažinto pseudonimo priklausymas to kūrinio autoriui, jei neįrodyta kitaip.“ Šaltinis: Autortiesību likums/Copyright Law. Adopted by the Saeima and proclaimed by the President on 06.04.2000. Came into force from 11.05.2000, http://vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Likumi/Copyright_law.pdf</p>

<p>Áutorius EN: author, creator</p>	<p>Asmuo (individas ar organizacija), kuris sukūrė originalų darbą ar prisidėjo jį kuriant. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Áutorių teisės EN: copyright</p>	<p>Išimtinės teisės kopijuoti, dauginti, spausdinti, skelbti, atlikti, filmuoti ar įrašyti literatūrinę, meninę ar muzikinę medžiagą skaitmenine arba kitokia forma. Šaltinis: Oxford English Dictionary, prieiga per internetą: https://en.oxforddictionaries.com/definition/copyright</p>

B

<p>Bendraáutoris EN: co-author, joint authorship</p>	<p>Asmuo (individas ar organizacija), kuris kartu su kitu autoriumi sukūrė ar reikšmingai prisidėjo kuriant kūrinį. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Bendradarbiávimas EN: collaboration</p>	<p>Bendrų tikslų siekimas dirbant grupėje arba komandoje. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Beñdrininkas EN: abettor, accomplice, accessor to cheating, accessor to plagiarism</p>	<p>Asmuo, kuris neleistinu elgesiu ir kitu būdu teikia materialinę ar moralinę paramą kitam asmeniui atlikti nusikalstamą veiksmą – padeda sukčiauti ar plagijuoti. Šaltiniai: CÓDIGO PENAL PORTUGUÊS, prieiga per internetą: http://www.codigopenal.pt/; ENAI</p>
<p>Bendrininkávimas EN: collusion</p>	<p>Slaptas dviejų ar daugiau akademinės bendruomenės narių bendradarbiavimas atliekant darbą ar užduotį, kurią kiekvienas iš jų turėtų įvykdyti individualiai. Šaltinis: adaptuota pagal McGowan, S. Breaches of academic integrity using collusion. In Bretag, T. (ed.), Handbook of Academic Integrity. Springer, 2016</p>
<p>Beñdrosios žinios EN: common knowledge</p>	<p>Faktinė „informacija, kuri yra lengvai prieinama daugelyje šaltinių ar taip gerai žinoma, kad jos šaltinių neprivaloma nurodyti“. Šaltiniai: Glossary, prieiga per internetą: http://www.plagiarism.org/article/glossary; ENAI</p>
<p>Bibliogrãfija EN: bibliography</p>	<p>Cituojamų ir necituojamų šaltinių, kuriais grindžiama kūrinio informacija ar teiginiai, sąrašas. Šaltiniai: asmeninė komunikacija su Teddi Fishman; ENAI</p>
<p>Bioètika EN: bioethics</p>	<p>Pasirinkimas tarp teisingų ir neteisingų vertybių ir elgesio biomedicinoje ir biomedicinos mokslų tyrimuose. Šaltinis: ENAI</p>

C

<p>CC-BY EN: CC-BY, creative commons/</p>	<p>Licencija, kuri suteikia teisę platinti, perdirbti, tobulinti sukurtą objektą ir jo pagrindu kurti net ir komerciniais tikslais.</p>
---	---

Šaltinis: adaptuota pagal <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0>

Cenzūra

EN: censorship

„Veiksmai, kurių imamasi prevenciškai ar intervenciškai reguliuoti viešai skelbtiną ar paskelbtą informaciją ar idėjas.“

Šaltinis: David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: <https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm>

Citavimas

EN: citation, attribution

Teksto dalies žymėjimas kitame tekste pripažintu būdu, kuris leidžia identifikuoti idėjos ar fakto šaltinį ir atlieka nuorodos į išsamesnę informaciją darbo Bibliografijos ar Naudotos literatūros sąrašo dalyje funkciją.

Šaltinis: Academic Integrity – glossary – Academic Skills, prieiga per internetą: <https://web.archive.org/web/20160718165522/http://www.studyskills.soton.ac.uk/integrity/glossary.htm>

Cituoti vksmž.

EN: reference verb, cite

Nurodyti šaltinius pripažintu būdu.

Šaltinis: ENAI

D

Daugialypės terpės plagiatas

EN: multimedia plagiarism

Daugialypės terpės (pvz., garso ar vaizdo įrašų, nuotraukų, muzikos ir kitų medijų) naudojimas nenurodant jos šaltinio.

Šaltinis: ENAI

Daugybiniis kūrinio įteikimas

EN: multiple submission, auto-plagiarism, duplicate submission, recycle [plagiarism], self-plagiarism, text-recycling

To paties rankraščio pateikimas svarstyti dviem ar daugiau mokslo leidinių ar redaktorių tuo pačiu metu.

Šaltinis: adaptuota pagal IEEE. Publishing Policy, prieiga per internetą: http://www.ieee.org/publications_standards/publications/journalmag/ieee_publishing_policy.pdf

Dilemà

EN: dilemma

Neapibrėžtumo būsena, kai reikia pasirinkti ką nors viena iš nepalankios alternatyvos.

Šaltinis: WordNet (a lexical database for English), prieiga per internetą: <https://wordnet.princeton.edu>

Dorùmas

EN: fairness

Pamatinis etikos principas – asmenų elgesio su kitais nešališkumas, pagarbumas, dėmesingumas, lygiateisiškumas ir teisingumas dėstymo, mokslinių tyrimų ar studijų srityje.

Šaltinis: ETINED Council of Europe – Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education, Volume 2: Ethical principles. P. 41.

Dovanótoji autorystė

EN: gift or guest authorship, honorary authorship

Pernelyg mažai ar visai prie kūrinio sukūrimo neprisidėjusio asmens įtraukimas į bendraautorius.

Šaltinis: Oxford University Press. OUP statement on publication ethics, prieiga per internetą: <https://academic.oup.com/journals/pages/authors/ethics>

Drausmės komitetas

EN: disciplinary committee

Organizacinis darinys, kuris vertina įrodymus dėl asmens administracinių pažeidimų ir priima atitinkamus sprendimus.

Šaltinis: ENAI

Drausmės pažeidimas

EN: disciplinary misdemeanour/

Mokslo ir studijų institucijos vidaus dokumentuose numatytų įsipareigojimų sulaužymas.

Šaltinis: Czech Act on Higher Education Institutions, prieiga per internetą:
http://www.msmt.cz/file/45431_1_1

Duomenys

EN: data

Užfiksuoti faktai.

Šaltinis: ENAI

Duomenų bazė

EN: database

Kūrinių, duomenų ar kitos medžiagos rinkinys, kuris yra sistemškai sutvarkytas ir prieinamas elektroninėmis ar kitomis priemonėmis.

Šaltinis: adaptuota pagal Autortiesību likums/Copyright Law. Adopted by the Saeima and proclaimed by the President on 06.04.2000. Came into force from 11.05.2000, prieiga per internetą:
http://vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Likumi/Copyright_law.pdf

Duomenų fabrikavimas

EN: data fabrication

Duomenų išgalvojimas ir jų naudojimas kaip tikrų.

Šaltinis: ENAI

Duomenų falsifikavimas

EN: data falsification

Nepagrįstas manipuliavimas mokslinių tyrimų duomenimis siekiant sudaryti klaidinantį įspūdį.

Šaltinis: Springer. Publishing Ethics for journals: A guide for Editors-in-Chief, Associate Editors, and Managing Editors, 2013, prieiga per internetą:
http://static.springer.com/sgw/documents/1393202/application/pdf/Publication_Ethics_Guide_for_Editors_from_Springer_27052013.pdf; ENAI

Duomenų kompensavimas

EN: data imputation

Trūkstamų duomenų užpildymas ar prarastų duomenų atkūrimas.

Šaltinis: ENAI

Duomenų nutylėjimas

EN: suppression (of data), data masking

Tikrų duomenų suklastojimas sumažinant jų masyvą ar praleidžiant duomenis, neatitinkančius pageidaujamų išvadų ar rezultatų.

Šaltiniai: asmeninė komunikacija su Teddi Fishman; ENAI

Duomenų valdymas

EN: data management

„Duomenų fiksavimo, saugojimo, tikrinimo, archyvavimo, analizės, validavimo, interpretavimo, apsaugos, bendrinimo (dalijimosi) ir skelbimo siekiant vartotojui užtikrinti duomenų prieinamumą, patikimumą ir patvarumą praktika ir tvarka.“

Šaltinis: David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą:
<https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm>

Duomenų vinzorizavimas

EN: winsorization of data

„Mažesnės svarbos ypač išsiskiriančioms kraštutinėms reikšmėms“ suteikimas. (P. 5)

Šaltiniai: Dixon W.J., & Tukey J.W. (1968). Approximate behavior of the distribution of Winsorized t (trimming/Winsorization 2). *Technometrics*, 10(1): 83-98; Hall J., & Martin B.R. (2018). Towards a taxonomy of research misconduct: The case of business school. *Research Policy*, p. 1-14, <https://doi.org/10.1016/j.respol.2018.03.006>

Durstinys

EN: patchwriting, hybrid plagiarism, mosaic plagiarism, mashup [plagiarism], remix [plagiarism], resourceful citer, re-tweet [plagiarism]

Išvestinis rašytinis kūrinys, sudarytas iš nurodytų ar nenurodytų kelių skirtingų šaltinių ištraukų.

Šaltinis: ENAI

Dūirstytojas

EN: aggregator, patch-writer

Asmuo, kuris savo darbe tinkamai cituoja, tačiau jame beveik nėra to asmens originalaus indėlio.

Šaltinis: Defining Plagiarism: The Plagiarism Spectrum. White Paper (n.a.), prieiga per internetą:
http://turnitin.com/assets/en_us/media/plagiarism_spectrum.php

Dvipùsis anonìninis recenzavimas

Kūrinio recenzavimas, kurio metu nei recenzentų, nei autorių tapatybė neatskleidžiama.

E

Ėjimas *va banque*

EN: the Hail Mary

Studento paskutinis žūtbutinis ar oportunistinis bandymas, siekiant teigiamai paveikti įvertinimą tuo metu, kai sėkmės tikimybė maža, ir visos kitos galimybės išnaudotos.

Šaltiniai: adaptuota pagal McClung E. L., & Schneider J. K. (2015). Concept Synthesis of Academically Dishonest Behaviors. *Journal of Academic Ethics*, 13: 1-11; ENAI

Elgesio kòdeksas

EN: code of conduct

Principų ir vertybių sistema, kuri asmenims ir institucijoms nustato elgesio lūkesčius ir standartus, įskaitant minimalų teisės aktų ir institucijos vidaus dokumentų laikymąsi.

Šaltiniai: adaptuota pagal Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: <https://www.transparency.org/glossary/>; The Anti-Corruption Plain Language Guide. (2009). Transparency International, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide

Ètika

EN: ethics

1. „Pasirinkimas tarp „teisingų“ ir „neteisingų“ vertybių ir elgesio.“ (P. 5). 2. „Moralinė filosofija, kuri kelia klausimus, kas moralės atžvilgiu yra gerai ir blogai, teisinga ir neteisinga. 3. Moralinių vertybių ar principų sistema ar teorija.“

Šaltiniai: 1. Review of Ethics Principles and Guidance in Evaluation and Research (2015) Dr Leslie Groves Williams, prieiga per internetą: <https://www.oecd.org/dac/evaluation/DFID-Ethics-Principles-Report.pdf>. 2. Encyclopaedia Britannica, prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/topic/ethics-philosophy>. 3. Encyclopaedia Britannica, prieiga per internetą: <https://www.britannica.com/topic/ethics-philosophy>

Ètikos infrastruktūrà

EN: ethics infrastructure

„Pasirinktų etikos normas įtvirtinančių ir organizacijos misiją ir vertybes atitinkančių priemonių visuma, kuri padeda užtikrinti organizacijos sąmoningumą, savikontrolę ir integralumą.“ (P. 328).

Šaltinis: Tauginienė, L. (2016). Embedding Academic Integrity in Public Universities. *Journal of Academic Ethics*, 14(4): 327–344

Ètikos kòdeksas

EN: code of ethics

Dokumentas, kuriame apibrėžiamos institucijos bendruomenės elgesio taisyklės ir kartinės vertybės, skatinančios pripažinti ir gerbti asmens teises, prisiimti pareigas ir atsakomybę, kurios susiję su ta institucija.

Šaltinis: Legge 30 dicembre 2010, n. 240 pubblicata nella Gazzetta Ufficiale n. 10 del 14 gennaio 2011 - Suppl. Ordinario n. 11. "Norme in materia di organizzazione delle università, di personale accademico e reclutamento, nonche' delega al Governo per incentivare la qualità e l'efficienza del sistema universitario", prieiga per internetą: <http://www.camera.it/parlam/leggi/10240l.htm>

Ètikos komitètas

EN: ethics committee, institutional review board

Organizacinis darinys, kuris suteikia patvirtinimą dėl mokslinių tyrimų atitikties etikos reikalavimams ir svarsto mokslinių tyrimų pažeidimus.

Šaltinis: ENAI

Ètikos p̄ncipai

EN: ethical principles

Dorovinių vertybių ir elgesio formų visuma.

Šaltinis: ENAI

Ètikos standàrtai

EN: ethical standards

Doroviniai reikalavimai elgesiui, kurių privaloma laikytis atliekant profesinę veiklą ar prie jos prisidedant.

Šaltinis: Academy of Management Code of Ethics, prieiga per internetą: http://aom.org/uploadedFiles/About_AOM/Governance/AOM_Code_of_Ethics.pdf

<p>Ètikos vertybės EN: ethical values</p>	<p>Įsigalėjusių dorovinių principų ir nuostatų, reguliuojančių pageidaujamą elgesį, visuma. Šaltinis: Business Dictionary, prieiga per internetą: http://www.businessdictionary.com/definition/ethical-values.html</p>
<p>Ètikos vėrtinimas EN: ethics assessment, ethical review</p>	<p>Institucinis veiklos, produktų ir naudojimo dėstymo, mokslinių tyrimų ar studijų srityje (į)(si)vertinimas, kuris pirmiausia remiasi etikos principais ar kriterijais. Šaltinis: adaptuota pagal Project SATORI, D1.1 Ethical Assessment of Research and Innovation: A Comparative Analysis of Practices and Institutions in the EU and selected other countries, prieiga per internetą: http://satoriproject.eu/media/D1.1_Ethical-assessment-of-RI_a-comparative-analysis.pdf</p>
<p>Ètinės áutoriaus teisės EN: author's ethical rights</p>	<p>„Teisė įrodyti nuosavybės teises į kūrinį ir užtikrinti to kūrinio integralumą (vientisumą) ir autentiškumą.“ Šaltinis: CÓDIGO DO DIREITO DE AUTOR E DOS DIREITOS CONEXOS, art 9, prieiga per internetą: https://www.spautores.pt/assets_live/165/codigododireitodeautorcdadclei162008.pdf</p>
<p>Etiškumas EN: ethicality</p>	<p>Pageidaujamo veiksmo ar proceso ypatybė. Šaltinis: ENAI</p>

F

<p>Fabrikāvimas EN: fabrication</p>	<p>Moksliniuose tyrimuose – duomenų, eksperimentų ar kitos reikšmingos informacijos išgalvojimas paraiškoje, tyrime ar tyrimo ataskaitoje. Šaltinis: adaptuota pagal Online Ethics Center, prieiga per internetą: http://www.onlineethics.org/glossary.aspx?id=2960</p>
<p>Fabrikāvimas, falsifikāvimas, plagiātas EN: fabrication, falsification, plagiarism (FFP)</p>	<p>Esminių pažeidimų dėstymo, mokslinių tyrimų ar studijų srityje tipai. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Falsifikāvimas EN: falsification, forgery, counterfeit</p>	<p>Dėstymo, mokslinių tyrimų ar studijų turinio, atvaizdų, duomenų, įrangos ar procesų padirbinėjimas juos pateikiant netiksliai. Šaltinis: Elsevier. Ethics in Research & Publication. Factsheet: Research Fraud, prieiga per internetą: https://www.publishingcampus.elsevier.com/websites/elsevier_publishingcampus/files/Guides/Quick_guide_RF02_ENG_2015.pdf</p>
<p>Favoritizmas EN: favouritism</p>	<p>Nesąžiningo pranašumo asmenims suteikimas. Šaltinis: ENAI</p>

G

<p>Geróji tyrimų dokumentų tvarkymo praktika EN: good record-keeping practices (GRKPs)</p>	<p>„Mokslinio tyrimo dokumentų tinkamo tvarkymo taisyklės ir procedūros. Tinkamai sutvarkyti dokumentai turi būti išsamūs, tikslūs, pilni, pagal nustatytą formą sistemiskai struktūruoti, pasirašyti ir datuoti, turintys atsarginę kopiją ir apsaugoti.“</p>
--	--

Šaltinis: David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: <https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm>

H

Helsinkio deklaracija

EN: Helsinki declaration

Pasaulinės medicinos asociacijos priimtos etinės gairės vykdamas su žmonėmis susijusius medicinos tyrimus.

Šaltinis: WMA Declaration of Helsinki - Ethical Principles for Medical Research Involving Human Subjects, prieiga per internetą: <https://www.wma.net/wp-content/uploads/2016/11/DoH-Oct2013-JAMA.pdf>

Hipotėzės pritaiikymas prie rezultatų

EN: HARKing

„Hipotezės kėlimas gavus tyrimo rezultatus, siekiant įtikinamai juos paaškinti.“ (P. 20).

Šaltinis: Academy of Medical Sciences (2015). Reproducibility and Reliability of Biomedical research: improving research practice, Symposium report, October 2015, prieiga per internetą: <https://acmedsci.ac.uk/viewFile/56314e40aac61.pdf>

I

Idėjos plagiatas

EN: idea plagiarism

Svetimo koncepto ar nuomonės, kuri nėra bendrosios žinios, pasisavinimas rašytiniame darbe perteikiant esmę savais žodžiais nenurodant jų šaltinio.

Šaltiniai: adaptuota pagal Maurer, H. A., Kappe, F., Zaka, B. (2006). Plagiarism - a survey. Journal of Universal Computer Science, 12(8): 1050-1084; ENAI

Indėlio deklaravimas publikacijoje

Padėkà

EN: publication acknowledgement

Asmenų, kurie reikšmingai prisidėjo prie mokslinio tyrimo, tačiau neatitinka autoriams keliamų reikalavimų, įnašo ir jų vaidmenų skelbimas publikacijoje.

Šaltinis: Singapore Statement on Research Integrity (2010). 2nd World Conference on Research Integrity, 21-24 July, Singapore, prieiga per internetą: <http://www.singaporestatement.org/statement.html>

Indėlis

EN: contributorship

Kiekvieno į darbo kūrimą įsitraukusio asmens (individo ar organizacijos) įnašas.

Šaltinis: ENAI

Informacija

EN: information

Kontekstiniai duomenys, kurie padeda rasti atsakymą į tam tikrą klausimą.

Šaltinis: ENAI

Informuoto asmeiš sutikimas

EN: informed consent

Aiškių ir detalių žinių apie tyrimą turinčio asmens valios dalyvauti tame tyrime išreiškimas.

Šaltinis: ENAI

Institucinė autonòmija

EN: institutional autonomy, institutional independence

Institucijos teisė veikti nepriklausomai ir būti atsakinga už jos narių veiksmų pasekmes.

Šaltinis: ENAI

Intelėktinė nuosavybė

EN: intellectual property

„Teisiškai pripažinta protinės veiklos rezultatų nuosavybė.“

Šaltinis: David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: <https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm>

Interesų konfliktas

EN: conflict of interest

Padėtis, kai dėl finansinių ar asmeninių įsipareigojimų arba kitų aplinkybių susidaro prielaidos priimti nepagrįstą sprendimą ar pažeisti objektyvumą.

Šaltinis: Doing global science: a guide to responsible conduct in the global research enterprise (InterAcademy Partnership, 2016), prieiga per internetą: <http://interacademycouncil.com/File.aspx?id=29431>

Išnaudėjimu grindžiamą sąntykiai

EN: exploitative relationships

Skriaudus elgesys su asmeniu (-imis) naudojantis nepelnytai įgytu pranašumu.

Šaltinis: ENAI

Ištraukos citavimas

EN: quotation

„Kito autoriaus rašytinio teksto ištraukos panaudojimas savo tekste nurodant to teksto autorių ir jo darbą bei aiškiai jį atskiriant nuo savo teksto (kabutėmis ir (ar) kitu šriftu).“

Šaltinis: Regulations for Academic Integrity at the University of Latvia. Approved by Senate decision No. 287, of February 25, 2013, prieiga per internetą: http://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/eng/general-information/documents/regulations/Regulations_for_Academic_Integrity_at_the_University_of_Latvia.pdf

Išvestinis kūrinys

EN: derivative work

Pritaikytas (pvz., prie konteksto, išplėstas) originalus kūrinys su tinkamomis nuorodomis į tą kūrinį ar atitinkamus jo leidimus.

Šaltinis: ENAI

K

Kalbės redagavimas

EN: proofreading

Kalbos specialisto (redaktoriaus) atliekamas rašytinio kūrinio kalbos, stiliaus, terminijos tikrinimas ir taisymas.

Šaltinis: ENAI

Kyšininkavimas

EN: bribery

„Naudos siūlymas, žadėjimas, suteikimas, priėmimas ar prašymas kaip paskata atlikti veiksmą.“

Šaltiniai: Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: <https://www.transparency.org/glossary/>; The Anti-Corruption Plain Language Guide. (2009). Transparency, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide

Klientelizmas

EN: clientelism, nepotism, patronage

„Nelygiavertė išteklių ir paslaugų mainų sistema, kuri dažnai remiasi išnaudojamojo pobūdžio santykiais tarp turtingesniojo ir (ar) galingesniojo ir neturtingojo ir silpniesniojo.“

Šaltiniai: Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: <https://www.transparency.org/glossary/>; The Anti-Corruption Plain Language Guide. (2009). Transparency International, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide

Kodo plagiatas

EN: code plagiarism

Programos kodo, algoritmų, klasių ar funkcijų naudojimas be leidimo ar nuorodos į jų šaltinį.

Šaltinis: Maurer, H. A., Kappe, F., Zaka, B. (2006). Plagiarism-a survey. Journal of Universal Computer Science, 12(8): 1050-1084.

Kompiliacija

Individualus ar kolektyvinis kūrinys, parengtas surenkant ir sudėliojant jau esamą turinį ar „duomenis, kurie yra atrinkti, suderinti ar sudėlioti

EN: compilation, collective work, joint work	tokiu būdu, kad iš to atsirandantis darbas kaip visuma laikomas originaliu kūrinium.“ Šaltinis: adaptuota pagal Glossary of United States Copyright Office: a Department of Library of Congress, prieiga per internetą: https://www.copyright.gov/comp3/docs/glossary.pdf
Konfidencialumas EN: confidentiality	Prievolė neatskleisti ribotai naudoti skirtos informacijos. Šaltinis: ENAI
Konfidencialumo pažeidimas EN: confidentiality violation	Slaptai suteiktos asmeninės ar institucinės informacijos atskleidimas be atitinkamo leidimo. Šaltinis: ENAI
Kontaktnis autorius EN: corresponding author	Autorius, su kuriuo įteikto ar publikuoto kūrinio klausimais bendrauja leidėjas ar kitas asmuo. Šaltinis: ENAI
Korporatyvioji autorystė EN: corporate authorship	Organizacijai arba projektui priskiriama autorystė. Šaltinis: ENAI
Korupcija EN: corruption	„Piktnaudžiavimas patikėta galia siekiant asmeninės naudos. Priklausomai nuo prarandamos pinigų sumos ir sektoriaus gali būti skiriama stambioji, smulkioji ir politinė korupcija.“ Šaltiniai: Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: https://www.transparency.org/glossary/ ; The Anti-Corruption Plain Language Guide (2009). Transparency, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide
Kūrybinių bendrųjų licencija EN: creative commons (CC)	Neatlygintinų autorių teisių licencijų rinkinys, kuris numato paprastą, standartizuotą būdą suteikti vartotojams teisę dalytis kūrinium ir jį naudoti. Šaltinis: adaptuota pagal Open Access Glossary, University of Oxford, prieiga per internetą: http://openaccess.ox.ac.uk/glossary/
Kūrinio neliečiamumas EN: inviolability of a work	Autoriaus teisė suteikti leidimą arba uždrausti pakeisti ar papildyti visą kūrinį ar jo dalį. Šaltinis: adaptuota pagal Autortiesību likums/Copyright Law. Adopted by the Saeima and proclaimed by the President on 06.04.2000. Came into force from 11.05.2000, prieiga per internetą: https://likumi.lv/doc.php?id=5139
Kūrinys EN: work, creative activity, publication, published work	Intelektinės kūrybinės veiklos literatūros, mokslo ar meno srityje rezultatas, nepriklausomai nuo jo meninės vertės ar išraiškos formos. Šaltinis: ENAI

L

Laiduotojas EN: guarantor, principal investigator	Asmuo, kuris prisiima atsakomybę už viso kūrinio turinį ir jo vientisumą. Šaltinis: adaptuota pagal Babor Th. F., & Morisano D. (2008). Coin of the Realm: Practical Procedures for Determining Authorship. In: Publishing Addiction Science: A Guide for the Perplexed. Red. Thomas F. Babor, Kerstin Stenius, Susan Savva, Jean O'Reilly. 2 leidimas. London: International Society of Addiction Journal Editors, 110-121.
Licencija EN: license <small>noun</small>	Intelektinės nuosavybės teisių savininko ar kūrėjo suteiktas leidimas kitai šaliai naudoti kūrinį nustatant konkrečią jo naudojimo apimtį. Šaltinis: ENAI

Lygiagretusis sukūrimas
EN: double creation, simultaneous creation.
Dviejų autorių, rašančių apie tą pačią mintį ar idėją, bet nežinančių vienas apie kitą, kūriniių radinasis.
Šaltinis: Braun, S. K. (2015). Der Irrtum mit der Doppelschöpfung [The Error of the Double Creation]. *Der Sa-chverständige*, 3, 55–58 percituota iš Ruipérez, G., & García-Cabrero, J.-C. (2016). Plagiarism and Academic Integrity in Germany. *Media Education Research Journal*, 48(XXIV), 9–17

M

Mainaiš grindžiamà autorystė
EN: mutual admiration authorship, mutual support authorship
Praktika, kai siekdami įgyti nesąžiningą pranašumą du ar daugiau tyrėjų susitaria įrašyti vienas kito pavardes į savo publikacijas, nors vieno iš jų indėlio į jas nėra arba jis minimalus.

Šaltiniai: Babor Th. F., & Morisano D. (2008). Coin of the Realm: Practical Procedures for Determining Authorship. In: *Publishing Addiction Science: A Guide for the Perplexed*. Red. Thomas F. Babor, Kerstin Stenius, Susan Savva, Jean O'Reilly. 2 leidimas. London: International Society of Addiction Journal Editors, 110–121; ENAI

Materiàlinės àutoriaus teisės
EN: author's patrimonial rights, author's material rights
„Išimtinės teisės disponuoti savo kūriniiu, jį naudoti arba leisti trečiosioms šalims jį visiškai arba iš dalies naudoti.“

Šaltinis: CÓDIGO DO DIREITO DE AUTOR E DOS DIREITOS CONEXOS, art 9, prieiga per internetą: https://www.spautores.pt/assets_live/165/codigododireitodeautorcdadclei162008.pdf

Mòbingas
EN: mobbing
Nediskretiškas, tendencingas kritikos reiškimas apie kolegos darbą ir sąmoningas jo menkinimas dėl asmeninės antipatijos, konkurencijos, politinių ar kitų motyvų, nesusijusių su to darbo verte.

Šaltinis: adaptuota pagal Mokslo ir studijų institucijų akademinės etikos kodeksų priėmimo, įgyvendinimo ir priežiūros rekomendacijos, prieiga per internetą: <http://www.etika.gov.lt/wp-content/uploads/2015/04/Rekomendacijos.pdf>

Mòkslinė apgàulė
EN: research fraud, scientific fraud
Tyčinė apgavystė moksliniuose tyrimuose pažeidžiant jų etiką.

Šaltinis: ENAI

Mòkslinė veiklà
EN: scientific activity
„Kūrybinė veikla, kuri apima mokslo išmanymà, mokslinių tyrimų atlikimà ir inovacijų kūrimà.“

Šaltinis: Zinātniskās darbības likums/Law on Scientific Activity. Adopted by the Saeima and proclaimed by the President on 14.04.2005. Came into force from 19.05.2005, prieiga per internetą: <https://likumi.lv/doc.php?id=107337>

Mòkslininkas
EN: 1. scientist 2. scholar
1. Tam tikros mokslo srities žinovas. 2. Asmuo, kuris vykdo edukacinę ir (ar) mokslinę veiklą švietimo įstaigoje.

Šaltinis: ENAI

Mòkslinis dárbas
EN: scientific work
Mokslininko veikla.

Šaltinis: ENAI

Mòkslinis pažeidimas
EN: research misconduct
Nepriimtinas ar netinkamas elgesys viename ar keliuose mokslinio tyrimo etapuose.

Šaltinis: ENAI

Mòkslinis sąžiningùmas
EN: research integrity, scientific integrity
Asmenų ar organizacijų teisingumas laikantis etikos ir profesinių principų, standartų ir praktikų moksliniuose tyrimuose.

Šaltinis: ENAI

<p>Mókslinių tyrimų ètika EN: research ethics, scientific ethics</p>	<p>Etikos principais grindžiamas sprendimų priëmimas moksliniuose tyrimuose dël galimo poveikio tiriamiesiems ir platesnei visuomenei. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Mókslinių tyrimų ètikos komitetas EN: research ethics committee (REC)</p>	<p>Daugiadalykis nepriklausomas organizacinis darinys, kuris atsako už mokslinio tyrimo paraiškų peržiūrą siekdamas užtikrinti, kad bus atliekamos tam tikros procedūros ir saugomas tyrimo dalyvių (žmonių ar gyvūnų) orumas, teisės ir gerovė. Šaltinis: adaptuota pagal British Physiological Society, prieiga per internetą: http://www.bps.org.uk/system/files/Public%20files/General/code_of_human_research_ethics_oct_2014.pdf</p>
<p>Mókslinių tyrimų reikalavimų laikymasis EN: research compliance</p>	<p>Mokslinio sąžiningumo principais grindžiamas elgesys atliekant mokslinius tyrimus. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Mókslo dárbas EN: scientific work</p>	<p>Intelektinės veiklos produktas, kuriuo autorius parodo savo žinias naudodamas tinkamus, objektyvius ir pakartojamus metodus. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Mókslo ir stūdijų darbų rengimo paslaugas teikianti organizacija EN: paper mill, essay mill</p>	<p>Komercinė, paprastai virtuali, organizacija, kuri teikia rašytinę mokslo ir studijų medžiagą (pvz., esė, ataskaitas, namų darbų atsakymus, asmeninius pareiškimus, refleksijas) pagal kliento poreikius. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Mókslo láisvė EN: scientific (or academic) freedom</p>	<p>Institucijos ir valstybės pareiga susilaikyti nuo kišimosi į mokslinio tyrimo atlikimą, publikavimą ar dėstymą ir mokslo idėjų diskusiją. Šaltinis: adaptuota pagal David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm</p>
<p>Mókslo nòrmos EN: norms of science</p>	<p>Akademinės nuostatos – bendruomeniškumas, universalumas, objektyvumas, sisteminis skepticizmas, originalumas, specializuotumas, mokslo pirmenybiškumas, atvirumas mokslinei diskusijai ir kokybės siekiamybė, – kurių akademinė bendruomenė privalo laikytis. Šaltiniai: Briefing Paper: Research Integrity: What it means, Why it is important and How we might protect it, Science Europe, December 2015, p. 3–6; Merton R.K. (1942) A note on science and democracy. Journal of Legal and Political Sociology, 1: 115–126; Ziman, J. (2000), Real Science: What it is and what it means, Cambridge University Press, Cambridge UK and New York, p. 412; Anderson M.S., Ronning E.M., De Vries R. and Martinson B.C. (2010) Extending the Mertonian Norms: Scientists' subscription to norms of research. Journal of Higher Education, 81(3): 366–393.</p>
<p>Moràlė EN: moral noun</p>	<p>Dorovės standartas, kurio normų laikomasi vertinant, kaip asmenys turėtų elgtis, norėdami atliepti savo profesiniams, socialiniams ar kultūriniais lūkesčiams. Šaltinis: ENAI</p>
<p>Moràlės nòrma EN: moral norm</p>	<p>Dorovės nuostata, kuri taikoma elgesio standartui, nustatančiam, kaip asmenys turėtų elgtis, norėdami patenkinti savo profesinius, socialinius ar kultūrinius lūkesčius. Šaltinis: adaptuota pagal Project SATORI, D1.1 Ethical Assessment of Research and Innovation: A Comparative Analysis of Practices and Institutions in the EU and selected other countries, prieiga per internetą: http://satoriproject.eu/media/D1.1_Ethical-assessment-of-RI_a-comparative-analysis.pdf</p>
<p>Moràlinės vertybės EN: moral values</p>	<p>Principų, kuriais naudojasi atskiri asmenys ar jų grupės, siekdami atskirti gerą ir blogą elgesį, visuma. Šaltinis: ENAI</p>

Moralùmas

EN: morality

Gebėjimas atskirti gerą ir blogą elgesį.

Šaltinis: ENAI

N

Naudotos literatūros
sąrašas

EN: references

Rašytiniame darbe nurodytų šaltinių sąrašas.

Šaltinis: ENAI

Neatsakingas šaltinio
naudojimas

EN: irresponsible source use

Aplaidi akademinio raštingumo praktika – netinkamas paskelbtos ar nepaskelbtos medžiagos vartojimas.

Šaltinis: ENAI

Neėtiška autorystė

EN: unethical authorship

Asmens, kuris neprisidėjo prie mokslinio tyrimo kaip jo autorius, įtraukimas į bendraautorius; asmens, kuris prisidėjo prie mokslinio tyrimo, neįtraukimas į jo bendraautorius; nepagrįstas ir netinkamas autorių eiliškumo pakeitimas; prie mokslinio tyrimo ir (ar) rankraščio rengimo prisidėjusių asmenų pašalinimas iš vėlesnių publikacijų pasinaudojant asmens, nepelnytai įtraukiamo į tų publikacijų bendraautorius, galia; asmens įtraukimas į bendraautorius be jo sutikimo.

Šaltinis: adaptuota pagal Intercollegiate Council Scientific Research and Publication Ethics Directive prieiga per internetą: <http://www.uak.gov.tr/yonetmelikler/Etikyonerge2.pdf>

Negaliójantis šaltinis

EN: invalid source, 404 Error [plagiarism], falsifying references, false credentials

Pasibaigusi nuoroda ar nuoroda į neegzistuojantį šaltinį.

Šaltiniai: Research Ethics: Decoding Plagiarism and Attribution in Research: Survey Summary (2013), prieiga per internetą: <http://www.ithenticate.com/hs-fs/hub/92785/file-318578964-pdf/docs/ithenticate-decoding-survey-summary-092413.pdf>; ENAI

Neįvardyta autorystė žr.
šešėlinė autorystė

Neleistinà pagálba

EN: unauthorized aid, accessor to cheating

„Informacijos šaltinis ar jos gavimo būdas, kuriam panaudoti neduotas sutikimas.“

Šaltinis: Regulations for Academic Integrity at the University of Latvia. Approved by Senate decision No. 287, of February 25, 2013, prieiga per internetą: http://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/eng/general-information/documents/regulations/Regulations_for_Academic_Integrity_at_the_University_of_Latvia.pdf

Nemokamà prográminė
įranga

EN: freeware

Programinė įranga, kuria galima naudotis neatlygintinai.

Šaltinis: ENAI

Nenusipelnęs
bendraáutoris

EN: slacker

Asmuo, mažai prisidėjęs arba visai neprisidėjęs prie grupės darbo ir (ar) verčiantis kitus grupės narius atlikti daugiau negu jiems priklauso.

Šaltinis: adaptuota pagal McClung, E. L. & Schneider, J. K. (2015). Concept Synthesis of Academically Dishonest Behaviors. *Journal of Academic Ethics*, 13: 1–11.

Nepotizmas

EN: nepotism, patronage, clientelism

„Favoritizmo forma – pažįstamų ir šeimos narių santykiai, kai oficialias pareigas einantis asmuo naudojasi savo galia ir autoritetu, siekdamas, kad jo šeimos nariui ar draugui būtų suteikta išimtis, nors jo (jos) kvalifikacija yra netinkama ar jis (ji) to nenusipelnė.“

	<p>Šaltiniai: Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: https://www.transparency.org/glossary/; The Anti-Corruption Plain Language Guide. (2009). Transparency International, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide</p>
<p>Nepripažintus diplomus išduodanti institucija</p> <p>EN: diploma mill, degree mill</p>	<p>Neakredituota organizacija tariamai pagal <i>bona-fide</i> principą veikianti kaip mokslo ir studijų institucija.</p> <p>Šaltinis: adaptuota pagal Eckstein, M. A. (2003) Combating Academic Fraud. Towards a Culture of Integrity. Paris: UNESCO International Institute for Educational Planning, prieiga per internetą: http://unesdoc.unesco.org/images/0013/001330/133038e.pdf</p>
<p>Neprisiimta rizika</p> <p>EN: unaccepted imposed risks</p>	<p>Neapsiimama su kito asmens paveikiais veiksmais susijusi rizika.</p> <p>Šaltinis: adaptuota pagal Project SATORI, Annex 1.h Ethics and Risks, prieiga per internetą: http://satoriproject.eu/media/1.h-Ethics-and-Risk1.pdf</p>
<p>Nesavaraikiškas kūrinių rengimas</p> <p>EN: contract cheating</p>	<p>Netinkamo akademinio elgesio forma, kai asmuo naudojasi trečiosios šalies pagalba kūriniui sukurti nepriklausomai nuo to, ar už jį trečiajai šaliai atlyginama ar teikiama kita nauda.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Nesavaraikiško kūrinių rengimo paslauga</p> <p>EN: contract cheating services, ghostwriting</p>	<p>Konsultavimo paslaugų tipas, kai įmonė ar asmuo pateikia kūrinių kitam jį užsakiusiam asmeniui pristatyti kaip savo.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Nešališkumą atliekant mokslinį tyrimą</p> <p>EN: impartiality [in research]</p>	<p>Nepriklausomumas ir objektyvumas atliekant mokslinį tyrimą ir bendraujant su kitomis suinteresuotosiomis šalimis.</p> <p>Šaltinis: adaptuota pagal The European Code of Conduct for Research Integrity (2011), prieiga per internetą: https://www.nsf.gov/od/oise/Code_Conduct_ResearchIntegrity.pdf</p>
<p>Netyčinė klaidà</p> <p>EN: honest error</p>	<p>Nesąmoningai padaryta klaida.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Netyčinės rizikos tikimybė</p> <p>EN: unintentional risk exposure</p>	<p>Būsena, kai neapsisaugojimas nuo rizikos sukelia atsitiktinius nuostolius.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Netinkamas mokslinio tyrimo finansų valdymas</p> <p>EN: mismanagement of research funds</p>	<p>„Aplaidus ar neteisėtas moksliniams tyrimams skirtų finansų naudojimas.“</p> <p>Šaltinis: David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm</p>
<p>Nuorodos pamiršimas</p> <p>EN: citation amnesia, cryptomnesia, forgotten footnote, subconscious plagiarism</p>	<p>Netyčinis kitų autorių kūrinių, kuriais remiamasi tekste, nenurodymas (necitavimas).</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Nuslėptas autorius</p> <p>EN: ghost writer, ghost author</p>	<p>1. Rašytojas, kuris neįvardijamas kaip autorius ir kuriam nesuteikiamas pripažinimas už kūrinių. 2. Rašytojas, kuris padeda sukurti kūrinių, leidžiantį kitam asmeniui įgyti nesąžiningą pranašumą.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>

O

Objektyvumas atliėkant m3kslinį tyrimą

EN: objectivity [in research]

„Tyrėjų nešališkumas žvelgiant į empirinius įrodymus, pagrindžiančias išvadas, atsiribojant nuo savo išankstinių nuostatų ir šališkumo. Tyrėjai negali visiškai išvengti savo asmeninio požiūrio į kūrinių įtakos, tačiau jie gali stengtis išlikti kuo objektyvesni.“ (P. 7).

Šaltinis: Responsible Conduct in the Global Research Enterprise: A Policy Report (2012). InterAcademy Council/IAP, prieiga per internetą: <http://www.interacademies.net/File.aspx?id=19789>

Originālas

EN: original noun

Savarankiškai parengtas, neišvestinis kūrinys.

Šaltinis: asmeninė komunikacija su Teddi Fishman; ENAI

P

Padėkà žr. iindėlio deklaravimas publikacijoje

Pagarbà kitėiems

EN: respect for others

Kitų žmonių orumo ir fizinės bei psichologinės gerovės paisymas.

Šaltiniai: adaptuota pagal ETINED Council of Europe - Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education, Volume 2: Ethical principles; ENAI

Pakartotinė publikacija

EN: replication

Atkartota mokslinio tyrimo dalies publikacija siekiant įvertinti ir (ar) papildyti pirminės publikacijos rezultatus.

Šaltinis: ENAI

Pakartotinis leidimas

EN: republication

1. Pirminio kūrinio naujas leidimas. 2. Tinkamai nenurodyta atsikartojanti publikacija kitame šaltinyje.

Šaltinis: ENAI

Paruoštukė

EN: crib notes, cheat sheet

Neteisėtai naudojama informacijos santrauka, kuri užrašyta popieriuje arba prieinama technologijomis, skirta padėti faktams, formulėms ir kitai naudingai informacijai įsiminti.

Šaltinis: ENAI

Pasitikėjimas

EN: trust

Principas, kai visi švietimo ir mokslo dalyviai gali pasikliauti vieni kitų dorumu, teisingumu ir sąžiningumu.

Šaltinis: ETINED Council of Europe - Platform on Ethics, Transparency and Integrity in Education, Volume 2: Ethical principles. P. 40.

Pasitikėjimu grindžiamà atsakomybė

EN: fiduciary responsibility

„Veikimas, kuris remiasi patikimumu ir skatina pasiklovimą.“

Šaltinis: Academy of Management Code of Ethics, prieiga per internetą: http://aom.org/uploadedFiles/About_AOM/Governance/AOM_Code_of_Ethics.pdf

Pàslėptas dubliāvimas

EN: covert duplication, augmented publication, auto-plagiarism, duplicate publication, duplication, recycle [plagiarism], redundant

Nuorodų į to paties autoriaus ankstesnes ta pačia tema publikacijas nepateikimas.

Šaltinis: adaptuota pagal Langdon-Neuner, E. (2008). Publication more than once: duplicate publication and reuse of text. The Journal of Tehran University Heart Centre, 3(1): 1–4.

publication, self-plagiarism, text-recycling

Pažeidimas

EN: 1. infringement, transgression, abuse, breach, violation 2. misconduct, ethical misdemeanours

1. Nusižengimas gerajai praktikai, kuris atsiranda dėl abejotino, neteisėto ar neetiško elgesio. 2. Nepriimtinas ar nederamas elgesys, kuriuo nusižengiama formaliai tvarkai.

Šaltinis: ENAI

Pažeidimo slėpėjas

EN: anti-whistleblower

Asmuo, kuris nepraneša ir (arba) trukdo kitam asmeniui pranešti apie galimą ar žinomą pažeidimą.

Šaltiniai: adaptuota pagal McClung E. L., & Schneider J. K. (2015). Concept Synthesis of Academically Dishonest Behaviors. *Journal of Academic Ethics*, 13: 1–11; ENAI

Pažodinis plagiatas

EN: 1. clone [plagiarism], literal copying, [Ctrl-C] plagiarism, verbatim plagiarism 2. verbatim plagiarism, clone [plagiarism], [Ctrl-C] plagiarism, literal copying

1. Kito autoriaus darbo pateikimas pažodžiui ir (ar) skelbimas kaip savo. 2. Kito autoriaus kūrinio kopijavimas pažodžiui nenurodant šaltinio, kuriuo buvo remtasi.

Šaltinis: 1. Defining Plagiarism: The Plagiarism Spectrum. White Paper (n.a.), prieiga per internetą: http://turnitin.com/assets/en_us/media/plagiarism_spectrum.php. 2. adaptuota pagal Research Ethics: Decoding Plagiarism and Attribution in Research: Survey Summary (2013), prieiga per internetą: <http://www.ithenticate.com/hs-fs/hub/92785/file-318578964-pdf/docs/ithenticate-decoding-survey-summary-092413.pdf>.

Perfrazavimas

EN: paraphrasing

Kito autoriaus sąvokų, nuomonių, idėjų ar teksto išdėstymas savo žodžiais tinkamai nurodant šaltinį, kuriuo remiamasi.

Šaltiniai: Regulations for Academic Integrity at the University of Latvia. Approved by Senate decision No. 287, of February 25, 2013, prieiga per internetą: https://www.lu.lv/fileadmin/user_upload/lu_portal/eng/general-information/documents/regulations/Regulations_for_Academic_Integrity_at_the_University_of_Latvia.pdf; ENAI

Piktnaudžiavimas autorystė

EN: authorship abuse

Autorystės, kuri nėra paremta tikru indėliu į kūrinį, nurodymas.

Šaltinis: ENAI

Piratavimas

EN: piracy

Kitų autorių idėjų, duomenų ar metodų nusavinimas be leidimo, ypač būdingas muzikos pramonėje ir informacinių technologijų srityje.

Šaltiniai: White Paper on Promoting Integrity in Scientific Journal Publications, prieiga per internetą: http://www.medwave.cl/medios/Editorial/DocsPolsEdit/entire_whitepaper.pdf; ENAI

Pirminis šaltinis

EN: primary source

Tiesioginiais įrodymais grįstas galutinis kūrinys.

Šaltinis: ENAI

Plagiatas

EN: plagiarism

Kitų autorių parengto kūrinio pateikimas kaip savo tinkamai nenurodant šaltinių, kuriais buvo remiamasi.

Šaltinis: adaptuota pagal Meuschke, N., & Gipp, B. (2013). State-of-the-art in detecting academic plagiarism. *International Journal for Educational Integrity*, 9(1): 50–57.

Plagiatas vartojant sinonimus

EN: find-replace [plagiarism]

Netinkamas perfrazavimas pavienius žodžius pakeičiant sinonimais.

Šaltinis: ENAI

Pramanyta autorystė

EN: invented authorship

1. Neegzistuojančio asmens įtraukimas į kūrinio bendraautorius. 2. Kolegos įtraukimas į bendraautorius be jo sutikimo. 3. Nepažįstamo asmens įtraukimas į bendraautorius be jo sutikimo.

Šaltinis: ENAI

Pranešimas

Informacijos apie organizacijos (ar jos partnerių) veiklos aplaidumą ar piktnaudžiavimą, kuris kelia grėsmę asmenims, standartams, kokybei,

EN: whistleblowing	sąžiningumui ar reputacijai ir kurį atskleidžia asmuo iš vidaus ar išorės gindamas viešąjį interesą, pateikimas. Šaltinis: adaptuota pagal Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: https://www.transparency.org/glossary/ ; The Anti-Corruption Plain Language Guide. (2009). Transparency, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide
Pranešimas apie autorių teises EN: copyright notice	Pranešimas, kuriuo visuomenė informuojama apie kūrinio nuosavybės teises ir jo naudojimo apribojimus. Šaltinis: ENAI
Pranešimas apie neatsakingą mokslinę veiklą EN: reporting irresponsible research practices, whistleblowing	Atitinkamų institucijų informavimas apie įtartina mokslinį pažeidimą ir kitą aplaidžią mokslinę veiklą, kuri pažeidžia mokslinių tyrimų patikimumą. Šaltinis: Singapore Statement on Research Integrity (2010). 2nd World Conference on Research Integrity, 21–24 July, Singapore, prieiga per internetą: http://www.singaporestatement.org/statement.html
Priekabiavimas dėl lyties EN: gender-based harassment	Su lytimi susijęs netinkamas bauginimas ar nepageidaujamas kontaktas. Šaltinis: ENAI
Prievartinė autorystė EN: coercion authorship	Spiriama, bet savanoriškai nesuteikiama, autorystė. Šaltinis: Babor Th. F., & Morisano D. (2008). Coin of the Realm: Practical Procedures for Determining Authorship. In: Publishing Addiction Science: A Guide for the Perplexed. Eds. Thomas F. Babor, Kerstin Stenius, Susan Savva, Jean O'Reilly. 2nd edition. London: International Society of Addiction Journal Editors, 110–121.
Principai EN: principles	Vertybių ir bendro supratimo apie pageidaujama elgesį visuma. Šaltinis: ENAI
Pripažintas šaltinių nurodymo būdas EN: recognised referencing style	Tarptautiniu mastu pripažinti, leidėjų ar redaktorių pateikiamose gairėse patvirtinti reikalavimai naudotiems šaltiniams aprašyti. Šaltinis: ENAI
Protekcioniškas EN: patronage, nepotism, clientelism	Favoritizmo forma, kai asmuo pasirenkamas dėl naudos arba jis išlaiko savo pareigas dėl priklausomybės ar ryšių nepaisant jo kvalifikacijos ar suteiktų vardų, laipsnių ar pan. Šaltiniai: Anti-Corruption Glossary (Transparency International), prieiga per internetą: https://www.transparency.org/glossary/ ; The Anti-Corruption Plain Language Guide. (2009). Transparency, prieiga per internetą: https://www.transparency.org/whatwedo/publication/the_anti_corruption_plain_language_guide ; ENAI
Publikacijos išplėtėjas EN: 'meat extenders'	Autorius, papildantis savo jau paskelbtą kūrinį naujais duomenimis, be kurių tas kūrinys neturėtų būti skelbiamas. Šaltinis: adaptuota pagal Errami, M., Sun, Z., Long, T. C., George, A. C. & Garner, H. R. (2009). Déjà vu: a database of highly similar citations in the scientific literature. Nucleic Acids Research, 37: D921-D924.

R

Rašymas kito vardu EN: ghostwriting	1. Rašymas kitam asmeniui ar kito asmens vardu. 2. Pagalba sukuriant kūrinį, kuris leidžia kitam asmeniui įgyti nesąžiningą pranašumą. Šaltinis: ENAI
--	--

Recenzavimas
EN: peer review

Kritinis mokslinio tyrimo dalies, pvz., rankraščio, projekto, projekto paraiškos ar akademinio darbo, vertinimas kitų kolegų tyrėjų, turinčių vertinamojo darbo naujumui, pagrįstumui ir reikšmingumui pripažinti reikalingą kvalifikaciją.

Šaltinis: adaptuota pagal Who “owns” peer reviews? COPE Discussion Document. COPE Council, 16 September 2016, prieiga per internetą: http://publicationethics.org/files/u7140/Who_Owns_Peer_Reviews_Discussion_Document_Web.pdf

Reikalavimų laikymasis
EN: compliance

Vadovavimasis įstatymais, vidaus tvarka ir etikos gairėmis, susijusiomis su dėstymu, moksliniais tyrimais ir studijomis.

Šaltinis: adaptuota pagal David B. Resnik: Glossary of Commonly Used Terms in Research Ethics. National Institute of Environmental Health Science, National Institutes of Health, May 2015, prieiga per internetą: <https://www.niehs.nih.gov/research/resources/bioethics/glossary/index.cfm>

Reprodukcija
EN: reproduction

„Darbo ar gretutinių teisių objekto kopija (-os) bet kokiais priemonėmis ir bet kokia forma, įskaitant nuolatinį ar laikiną viso darbo ar gretutinių teisių objekto ar jų dalies saugojimą elektroniniu ar kitokiu būdu.“

Šaltinis: Law on Copyright and Related Rights, art. 2, prieiga per internetą: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.87985?positionInSearchResults=0&searchModelUUID=d3ad3391-5b7a-4e43-b144-d6b906ec12a2>

Rizikos valdymas
EN: risk management

Sunkumų, galinčių atsirasti ir (ar) atsiradusių atliekant mokslinį tyrimą, identifikavimas, įvertinimas, mažinimas ar pašalinimas.

Šaltinis: ENAI

S

Savanoriškas rizikos prisiėmimas
EN: voluntary risk-taking

Asmens rizikos, susijusios su jo pasirinktu veiksmu, paėmimas į savo žinių laisva valia.

Šaltinis: adaptuota pagal Project SATORI, Annex 1.h Ethics and Risks, prieiga per internetą: <http://satoriproject.eu/media/1.h-Ethics-and-Risk1.pdf>

Saviplagiatas
EN: self-plagiarism, augmented publication, auto-plagiarism, covert duplication, duplicate publication, duplication, recycle [plagiarism], redundant publication, text-recycling

Atsikartojančios publikacijos forma, kai „autorius atkartoja savo paties kūrinio dalis nenurodydamas (necituodamas) anksčiau paskelbto savo kūrinio“.

Šaltinis: Springer. Publishing Ethics for journals: A guide for Editors-in-Chief, Associate Editors, and Managing Editors, 2013, prieiga per internetą: http://static.springer.com/sgw/documents/1393202/application/pdf/Publication_Ethics_Guide_for_Editors_from_Springer_27052013.pdf

Saviplagiatorius
EN: self-stealer, self-plagiariser

Asmuo, kuris užsiima saviplagiatu.

Šaltinis: ENAI

Sąžiningumas*
EN: integrity

Etikos ir profesinių principų, standartų ir praktikų laikymosi būdas ir nuosekli vertybių sistema sprendimams priimti ir įveikinti.

Šaltinis: ENAI

* Bausch, T., Kleinfeld, A., Steinmann, H. (red.) (2002). *Įmonių etika verslo praktikoje*. Iš vokiečių kalbos vertė Danguolė Satkauskaitė ir Sandra Almantienė. Vilnius: VU KHF; Vasiljevienė, N. (2014). Akademinis integralumas: nuo abstraktaus kalbėjimo apie akademinį sąžiningumą – prie jo vadybos. *Socialinių mokslų studijos*, 6(3): 535–556.

<p>Skaidrūmas EN: transparency</p>	<p>Veiklų ir su jomis susijusių sprendimų, veikiančių akademinę bendruomenę ir visuomenę, atvirumas ir pasiryžimas juos visiškai, aiškiai, tiksliai, laiku ir sąžiningai atskleisti.</p> <p>Šaltinis: adaptuota pagal International Standard ISO 26000 Guidance on social responsibility, prieiga per internetą: http://www.cnis.gov.cn/wzgg/201405/P020140512224950899020.pdf</p>
<p>Skepticizmas atlièkant mókslinì tyrimà EN: scepticism [in research]</p>	<p>Empirinių duomenų patikimumui būtinas tyrėjo abejojimas mokslinio tyrimo rezultatais ir išvadomis, kad šie dar kartą būtų analizuojami ir tobulinami.</p> <p>Šaltinis: adaptuota pagal Responsible Conduct in the Global Research Enterprise A Policy Report (2012). InterAcademy Council/IAP, prieiga per internetą: http://www.interacademies.net/File.aspx?id=19789</p>
<p>Standàrtas EN: standard <small>noun</small></p>	<p>Kriterijus, matavimo priemonė, tinkamumo vertinimo priemonė, norma, taikoma kaip atskaitos taškas kitiems dalykams palyginti ir įvertinti.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Statistinio reikšmingumo koeficiento vaikymasis EN: p-hacking</p>	<p>„Praktika, kai atliekama daug skirtingų skaièiavimù ieškant statistiškai reikšmingų rezultatù ir informuojama tik apie juos.“ (P. 20).</p> <p>Šaltinis: Academy of Medical Sciences (2015). Reproducibility and Reliability of Biomedical research: improving research practice, Symposium report, October 2015, prieiga per internetą: https://acmedsci.ac.uk/viewFile/56314e40aac61.pdf</p>
<p>Sukèiàvimas EN: cheating</p>	<p>Apgaudinėjimas siekiant įgyti pranašumą sąžiningumo vertybes pažeidžianèiomis priemonėmis.</p> <p>Šaltinis: Academic integrity glossary, University of San Diego, prieiga per internetą: http://academicintegrity.ucsd.edu/process/glossary.html</p>

Š

<p>Šablòninis plagiàtas EN: boilerplate plagiarism, template plagiarism, structural plagiarism</p>	<p>Plagiatas, naudojant kito šaltinio įvado, išvadų ar kalbos šabloną, jų nekeičiant ar keičiant minimaliai ir nepateikiant nuorodos į originalo šaltinį.</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Šaltinis EN: source</p>	<p>Rašytinė ar žodinė savo ar kito (-ų) kùrinio (-ių) informacija, kuri pažymima pateikiant nuorodà į tą (tuos) kùrinį (-ius).</p> <p>Šaltinis: ENAI</p>
<p>Šešèlinè autorystè <i>Nejvãrdyta autorystè</i> EN: ghost authorship, misleading attribution</p>	<p>Naudojimosi pelnytai prisidėjusiu, bet tarp autorių nenurodytu, autoriumi, rašiusiu ar rengusiu tekstą publikuoti, praktika.</p> <p>Šaltinis: Oxford University Press. OUP statement on publication ethics, prieiga per internetą: https://academic.oup.com/journals/pages/authors/ethics</p>

T

<p>Tèksto sutapèiù vèrtinimo programà</p>	<p>Programa, kuri atlieka paieškà tekstiniuose dokumentuose ir pateikia tarp tekstinių panašumų ir nuorodų į sutampanèius šaltinius sąrašà.</p>
---	---

EN: text-matching software

Šaltinis: adaptuota pagal Sivasubramaniam, S., Kostelidou, K. & Ramachandran, S. (2016). A close encounter with ghost-writers: an initial exploration study on background, strategies and attitudes of independent essay providers. *International Journal for Educational Integrity* 12: 1 DOI: 10.1007/s40979-016-0007-9

Tiesà

Ištikimumas žiniomis grindžiamų faktų tikrovei.

EN: truth

Šaltinis: ENAI

Tyrėjas

1. Tiriantis ar renkantis ir analizuojantis įrodymus asmuo (pvz., pramonėje, policijoje, akademinėje bendruomenėje ir kt.). 2. Mokslinius tyrimus vykdamasis asmuo.

EN: 1. investigator 2. researcher

Šaltinis: ENAI

Tyrimas

1. Intelektinė veikla, naudojant tinkamus, objektyvius ir pakartojamus metodus žinioms įgyti ir suformuoti. 2. Informacijos ar duomenų paieška.

EN: research

Šaltinis: ENAI

Tyrimo išskaidymas į keliàs publikācijas

Nepagrįstas tyrimo rezultatų suskirstymas į dvi ar daugiau publikacijų, siekiant didesnio jų skaičiaus.

EN: slicing, segmented publication, salami publication, salami slicing, salami science

Šaltiniai: Ethical Code of Conduct for Higher Education Institutions, prieiga per internetą: <http://www.etikkurulu.gov.tr/Mevzuat.aspx?id=1>; ENAI

Tripùsis anonìminis recenzavimas

Paprastai nepriklausomo asmens (pvz., leidėjo arba kviesinio redaktoriaus) organizuojamas kùrinio recenzavimas, kurio metu nei recenzentų, nei autorių, nei redaktorių tapatybė neatskleidžiama.

EN: triple-blind peer review

Šaltinis: ENAI

U

Užmaskuota atsikartojanti publikacija

1. Duomenimis ir (ar) informacija papildytas anksčiau pristatytas ar paskelbtas kùrinys, kurio pakeistas pavadinimas ir kuriame nurodomas pakeistas tyrimo tikslas ir (ar) perskaičiuoti tyrimo rezultatai. 2. Nenurodant anksčiau publikuoto kùrinio ir vengiant sukurti naują kùrinį, teikiamas duomenimis ir (ar) informacija papildytas anksčiau pristatytas ar paskelbtas kùrinys, kurio pakeistas pavadinimas ir kuriame nurodomas pakeistas tyrimo tikslas ir (ar) perskaičiuoti tyrimo rezultatai.

EN: augmented publication, auto-plagiarism, covert duplication, duplicate publication, duplication, recycle [plagiarism], redundant publication, self-plagiarism, text-recycling

Šaltiniai: 1. ENAI. 2. Adaptuota pagal Dhammi, I. K., & Haq, R. U. (2016). What is plagiarism and how to avoid it? *Indian Journal of Orthopaedics*, 50(6): 581–583.

Užrašai

Informacijos dalis popieriuje ar elektronine forma faktams, formulėms ir kitoms naudingoms žinioms įsiminti.

EN: crib notes, crib sheet

Šaltinis: ENAI

V

Vaizdų plagiãtas

Įvairių pavidalų (pvz., nuotraukų, vaizdo įrašų, grafinių duomenų) naudojimas be leidimo ar nuorodos į jų šaltinį.

EN: image plagiarism

Šaltinis: prieiga per internetą: <http://www.plagiarism.org/plagiarism-101/what-is-plagiarism> percituota iš Dhammi, I. K., & Haq, R. U. (2016). What is plagiarism and how to avoid it? Indian Journal of Orthopaedics, 50(6): 581–583.

Vėrslo ètika

EN: business ethics

Pasirinkimas tarp teisingų ir neteisingų vertybių ir elgesio versle ir pramonėje.

Šaltinis: ENAI

Vertybès

EN: values

Principų ir standartų visuma.

Šaltinis: ENAI

Vertýbinè orientàcija

EN: virtues

Asmens savybès ir moralinis atsparumas.

Šaltinis: ENAI

Vertimo plagiàtas

EN: translation plagiarism

Kita kalba paskelbto kùrinio vertimo publikavimas nepateikiant nuorodos į tą darbà.

Šaltinis: ENAI

Vienalaĩkis kùrinio ðteikimas

EN: simultaneous submission

Kùrinio ðteikimas skirtingiems mokslo žurnalams ar kitiems leidiniams tuo pačiu metu, ir dėl to tas kùrinys gali būti priimtas spausdinti daugiau negu viename mokslo žurnale ar kitame leidinyje.

Šaltinis: adaptuota pagal Elsevier. Ethics in Research & Publication. FACTSHEET: Simultaneous Submission/ Multiple, Duplicate Publication, prieiga per internetą: https://www.publishingcampus.elsevier.com/websites/elsevier_publishingcampus/files/Guides/Quick_guide_SSUB02_ENG_2015.pdf

Vienpùsis anoniminis recenzàvimas

EN: single-blind peer review

Kùrinio recenzavimas, kai autoriui (-iams) neatskleidžiama recenzentų tapatybè.

Šaltinis: ENAI

Vièšas domènas

EN: public domain

Autorinis kùrinys, kurio autorių teisès nèra saugomos ir kurį visà ar jo dalis galima atvirai naudoti.

Šaltiniai: adaptuota pagal Glossary of United states copyright office: a department of Library of Congress, prieiga per internetą: <https://www.copyright.gov/comp3/docs/glossary.pdf>; ENAI



Žalòs vengimas

EN: avoiding harm, non-maleficence

Stengimasis išsisukti nuo numanomos žalos ar sumažinti neišvengiamà žalà kitiems tiesiogiai ar netiesiogiai vieni kitus veikiantiems asmenims.

Šaltinis: Academy of Management Code of Ethics (February 2006), prieiga per internetą: http://aom.org/uploadedFiles/About_AOM/Governance/AOM_Code_of_Ethics.pdf

Žinios

EN: knowledge

Faktai ir informacija, įgyta per patyrimus ar ugdymo(si) metu.

Šaltinis: adaptuota pagal Oxford Dictionary, prieiga per internetą: <https://en.oxforddictionaries.com/definition/knowledge>

TERMINŲ ANGLŲ KALBA RODYKLĖ

A

abettor, 10
abuse, 23
academic adj., 7
academic dishonesty, 7
academic ethics, 7
academic fraud, 8
academic integrity, 7
academic integrity committee, 7
academic malpractice, 7
academic misconduct, 7
academic noun, 7
academician, 7
accessor to cheating, 10, 20
accessor to plagiarism, 10
accomplice, 10
accountability, 9
aggregator, 12
anonymised authorship, 8
anonymous authorship, 8
anonymous work, 8
anti-whistleblower, 23
attribution, 11
audit noun, 9
augmented publication, 9, 22, 25, 27
author, 10
author's material rights, 18
author's ethical rights, 14
author's patrimonial rights, 18
authorship, 9
authorship abuse, 23
autonomy, 9
auto-plagiarism, 9, 11, 22, 25, 27
avoiding harm, 28

B

bibliography, 10
bioethics, 10
blind peer review, 8
boilerplate plagiarism, 26
breach, 23
bribery, 16
business ethics, 28

C

[Ctrl-C] plagiarism, 23
CC, 17
CC-BY, 10
censorship, 11
cheat sheet, 22
cheating, 26
citation, 11
citation amnesia, 21
cite, 11
clientelism, 16, 20, 24
clone [plagiarism], 23
co-author, 10
code of conduct, 13
code of ethics, 13
code plagiarism, 16
coercion authorship, 24
collaboration, 10
collective work, 16
collusion, 10
common knowledge, 10
compilation, 16
compliance, 25
confidentiality, 17
confidentiality violation, 17
conflict of interest, 16
contract cheating, 21
contract cheating services, 21
contributorship, 15
copyright, 10
copyright notice, 24
corporate authorship, 17
corresponding author, 17
corruption, 17
counterfeit, 14
covert duplication, 9, 22, 25, 27
creative activity, 17
creative commons, 10, 17
creator, 10
crib notes, 22, 27
crib sheet, 27
cryptomnesia, 21
culture of academic integrity, 7

D

data, 12
data fabrication, 12
data falsification, 12
data imputation, 12
data management, 12
data masking, 12
database, 12
degree mill, 21
derivative work, 16
dilemma, 11
diploma mill, 21
disciplinary committee, 11
disciplinary misdemeanour, 11
double creation, 18
double-blind peer review, 12
duplicate publication, 9, 22, 25, 27
duplicate submission, 11
duplication, 9, 22, 25, 27

E

404 Error [plagiarism], 20
essay mill, 19
ethical approval, 8
ethical misdemeanours, 23
ethical principles, 13
ethical review, 8, 14
ethical standards, 13
ethical values, 14
ethicality, 14
ethics, 13
ethics approval, 8
ethics assessment, 14
ethics committee, 13
ethics infrastructure, 13
exploitative relationships, 16

F

fabrication, 14
fabrication, falsification, plagiarism, 14
fairness, 11
false credentials, 20
falsification, 14
falsifying references, 20
favouritism, 14
FFP, 14
fiduciary responsibility, 22
find-replace [plagiarism], 23

forgery, 14
forgotten footnote, 21
fraud, 8
freeware, 20

G

gender-based harassment, 24
ghost author, 21
ghost authorship, 26
ghost writer, 21
ghostwriting, 21, 24
gift or guest authorship, 11
good record-keeping practices, 14
GRKPs, 14
guarantor, 17

H

HARKing, 15
Helsinki declaration, 15
honest error, 21
honesty, 9
honorary authorship, 11
hybrid plagiarism, 12

I

idea plagiarism, 15
image plagiarism, 27
impartiality [in research], 21
individual integrity, 8
information, 15
informed consent, 15
infringement, 23
institutional autonomy, 15
institutional independence, 15
institutional review board, 13
integrity, 25
intellectual property, 15
invalid source, 20
invented authorship, 23
investigator, 27
inviolability of a work, 17
irresponsible source use, 20

J

joint authorship, 10
joint work, 16

- K**
- knowledge, 28
- L**
- license *noun*, 17
 literal copying, 23
- M**
- 'meat extenders', 24
 mashup [plagiarism], 12
 misconduct, 23
 misleading attribution, 26
 mismanagement of research funds, 21
 mobbing, 18
 moral norm, 19
 moral *noun*, 19
 moral values, 19
 morality, 20
 mosaic plagiarism, 12
 multimedia plagiarism, 11
 multiple submission, 11
 mutual admiration authorship, 18
 mutual support authorship, 18
- N**
- negligence, 8
 nepotism, 16, 20, 24
 non-maleficence, 28
 norms of science, 19
- O**
- OA, 9
 objectivity [in research], 22
 open access, 9
 open peer review, 9
 original *noun*, 22
- P**
- paper mill, 19
 paraphrasing, 23
 patch-writer, 12
 patchwriting, 12
 patronage, 16, 20, 24
 peer review, 25
 personal benefit, 8
 personal data protection, 8
 p-hacking, 26
 piracy, 23
 plagiarism, 23
 policy to enhance academic integrity, 7
 primary source, 23
 principal investigator, 17
 principles, 24
 proofreading, 16
 public domain, 28
 publication, 17
 publication acknowledgement, 15
 published work, 17
- Q**
- QRPs, 7
 questionable research practices, 7
 quotation, 16
- R**
- REC, 19
 recognised referencing style, 24
 recycle [plagiarism], 9, 11, 22, 25, 27
 redundant publication, 9, 22, 25, 27
 reference *verb*, 11
 references, 20
 remix [plagiarism], 12
 replication, 22
 reporting irresponsible research practices, 24
 reproduction, 25
 republication, 22
 research, 27
 research compliance, 19
 research ethics, 19
 research ethics committee, 19
 research fraud, 18
 research integrity, 18
 research misconduct, 18
 researcher, 27
 resourceful citer, 12
 respect for others, 22
 responsibility, 9
 responsible conduct of research, 8
 retraction, 9
 re-tweet [plagiarism], 12
 risk management, 25
- S**
- salami publication, 27
 salami science, 27
 salami slicing, 27
 scepticism [in research], 26

scholar, 18
scientific (or academic) freedom, 19
scientific activity, 18
scientific ethics, 19
scientific fraud, 18
scientific integrity, 18
scientific work, 18, 19
scientist, 18
secondary source, 8
segmented publication, 27
self-plagiariser, 25
self-plagiarism, 9, 11, 22, 25, 27
self-stealer, 25
simultaneous creation, 18
simultaneous submission, 28
single-blind peer review, 28
slacker, 20
slicing, 27
source, 26
standard noun, 26
structural plagiarism, 26
subconscious plagiarism, 21
suppression (of data), 12

T

template plagiarism, 26
text-matching software, 26

text-recycling, 9, 11, 22, 25, 27
the Hail Mary, 13
transgression, 23
translation plagiarism, 28
transparency, 26
triple-blind peer review, 27
trust, 22
truth, 27

U

unaccepted imposed risks, 21
unauthorized aid, 20
unethical authorship, 20
unintentional risk exposure, 21

V

values, 28
verbatim plagiarism, 23
violation, 23
virtues, 28
voluntary risk-taking, 25

W

whistleblowing, 23, 24
winsorization of data, 12
work, 17

KAIP CITUOTI?

ISO 690

TAUGINIENĖ, Loreta, Inga GAIŽAUSKAITĖ, Irene GLENDINNING, Julius KRAVJAR, Milan OJSTERŠEK, Laura RIBEIRO, Tatjana ODINECA, Franca MARINO, Marco COSENTINO, Shivadas SIVASUBRAMANIAM ir Tomáš FOLTÝNEK. *Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas* [Glossary for Academic Integrity]. Atnaujinta versija, 2018 m. spalis. Vertė Loreta Tauginienė ir Inga Gaižauskaitė. Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, 2019. e-ISBN 978-9955-19-971-7.



Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

